Klima-, Miljø- og Teknikforvaltningen

Bilag 3 Input til Arkitektur- og Planlægningsstrategi fra lokaludvalg, Ældre-, Unge- og Handicaprådet og arkitekt- og byggebranchen

14-10-2026

Sagsnummer I F2
2026 - 23016

Dokumentnummer i F2
288050

Sagsnummer eDoc
2026-0371805

Resume
I udviklingen af ny Arkitektur- og Planlægningsstrategi 2035 har forvaltningen inddraget lokaludvalg, Ældre-, Unge- og Handicaprådet og relevante aktører fra bygge- og arkitektbranchen, herunder udviklere, rådgivere, arkitekter, boligselskaber, vidensinstitutioner og almene boligorganisationer. Inddragelsen er sket gennem møder og workshops i oktober og december 2025 og havde til formål at få input fra relevante aktører til det videre arbejde med strategien. Hovedpointerne fra møderne er listet nedenfor fordelt på strategiens tre temaer.

Tema 1 København med karakter og identitet

Input fra lokaludvalg

- Der er behov for at styrke bydelens egenart og undgå ensartet, generisk nybyggeri, der ikke forholder sig til lokal kontekst.
- Højt byggeri og huludfyldning skaber pres på eksisterende kvaliteter; der efterlyses større variation i bygningshøjder og bebyggelsesformer.
- Bevaring skal vægtes højere – både af æstetiske, kulturhistoriske og klimamæssige hensyn – før nedrivning tillades.
- Fortætning bør ske strategisk, primært langs indfaldsveje og knudepunkter, frem for i villakvarterer.
- Karrebebyggelse og gårdrum fremhæves som bedre til at skabe byrum, fællesskab og byliv end solitære bygninger.
- Kommunen bør stille skarpere krav i lokalplaner og reducere brugen af dispensationer for at sikre kvalitet.
- Nybyggeri bør bidrage aktivt til byrum og herlighedsværdi – ikke kun opføre boliger.
- Grønne områder, lommeparker og adgang til havnen skal reserveres og prioriteres i byudviklingen.

Rådhussekretariatet
Rådhuspladsen 1
1550 København V

EAN-nummer
5798009809452

Input fra Ældre-, Unge- og Handicaprådet

- Universelt design og tilgængelighed er en gennemgående udfordring i København og skal tænkes systematisk ind i alle nye projekter og renoveringer.
- Byrum, bygninger og funktioner er i dag ikke tilstrækkeligt tilgængelige for mennesker med handicap og nedsat funktionsevne.
- Universelt design skal indarbejdes tidligt i processen – fra planlægning og lokalplaner til anlæg og drift – og hos alle aktører.
- Der er behov for bedre sammenhæng mellem klimahensyn, tilgængelighed og arkitektonisk kvalitet i byudviklingen.
- Nybyggeri opleves ofte som arkitektonisk svagt; der efterlyses højere kvalitet, tydeligere formgivning og en nutidig, tidstypisk æstetik.
- Kommunen bør styrke sin rolle som myndighed og stille klarere og mere bindende krav til bygherrer gennem lokalplaner.

Input fra arkitekt- og byggebranchen

- Der er behov for større klarhed i, hvad egenart og kulturarv konkret betyder, og hvordan begreberne anvendes i praksis i planlægning og myndighedsarbejde.
- Egenartstilgangen opleves til tider som for rigid: strategien bør åbne for dialog, fortolkning og udvikling frem for fastlåsning.
- Der efterlyses tydeligere prioriteringer af hvad er det vigtigste at bevare, og hvor kan forandring og transformation have forrang.
- Bevaring bør ses i sammenhæng med klima og ressourcehensyn; eksisterende bygninger rummer væsentlige materialemæssige og bæredygtige potentialer.
- Der er behov for en mere strategisk og aktiv tilgang til tomme og forfaldne bygninger for at undgå unødvendig nedrivning.
- Nye bydele og udviklingsområder bør have større frihed til eksperimenter og nytænkning, mens eksisterende kvarterer kræver mere stedsspecifik hensyntagen.
- Identitet skabes ikke kun af bygninger, men også af byrummene, mellemrummene, landskabet og de funktioner, der understøtter hverdagsliv og fællesskab.
- Strategien bør være operationel og målbar, med klare mål, indikatorer og mulighed for løbende evaluering.
- Strategien bør tydeliggøre, hvem byen bygges for, og hvordan den fungerer i hverdagen – ikke kun æstetisk, men også praktisk og socialt.

- Der ønskes tydelighed omkring sammenhæng mellem strategien, kommuneplanen og lokalplanlægningen, så strategiske ambitioner får reel gennemslagskraft.
- Kommunen bør være tydeligere i sin rolle som myndighed og afklare, hvor der stilles faste krav, og hvor der er rum for fortolkning ("bevar eller forklar").
- Processerne kan styrkes gennem mere transparente beslutninger og bedre formidling til borgerne om, hvem der bestemmer, og hvorfor.
- Der er delte synspunkter på branchens rolle i egenartsanalyser; behov for en balanceret tilgang, hvor ejerskab og ansvar placeres hos dem, der udvikler, uden at svække faglig uafhængighed.
- Strategien bør sætte en tydelig, visionær retning for byens udvikling og samtidig erkende de politiske vilkår om vækst, økonomi og investeringer.

Tema 2 Et robust København med lavt klimaaftryk

Input fra lokaludvalg

- Klimahensyn skal tænkes helhedsorienteret på tværs af byggeri, anlæg og drift – ikke som enkeltstående tiltag.
- Der efterlyses stærkere krav til materialevalg, genbrug og cirkulære løsninger, herunder incitamenter til brug af genbrugsmaterialer.
- Sorte tage og tekniske løsninger bør begrænses; grønne tage, ophold og solenergi prioriteres.
- Vandhåndtering skal integreres bedre i både nybyggeri og eksisterende områder, herunder krav til permeable overflader i villaområder.
- Flere træer, mere beplantning og kobling mellem LAR og byrum efterlyses.
- Manglende krav til drift og vedligehold medfører lav byggekvalitet; dette bør adresseres tidligere i processen.
- Midlertidige anvendelser i bygge- og ombygningsområder kan bruges aktivt til at skabe fællesskab og sammenhæng.
- Borgerdialog skal ske tidligt, da de bedste idéer ofte opstår i de indledende faser.

Input fra Ældre-, Unge- og Handicaprådet

- Klimatilpasning, herunder skybrudssikring, skal tænkes ind tidligt for at undgå, at senere planer overtrumfer byudviklingsprojekter.
- Der er potentiale i at omdanne og genanvende eksisterende bygninger til nye formål frem for nybyggeri.

Input fra arkitekt- og byggebranchen

- Der er bred enighed om, at krav og regulering er nødvendige; uden tydelige benspænd sker omstillingen ikke.
- Flere peger på behovet for mere radikale planlægningsgreb og færre kompromiser, inspireret af historiske byplaner og internationale eksempler.
- Der efterlyses klare prioriteringer: ikke alt kan vægtes lige højt, og klima bør have forrang, også når det kolliderer med andre hensyn.
- Transformation og genanvendelse af eksisterende bygninger fremhæves som et centralt klimagreb, både af hensyn til ressourcer og CO_2.
- Der er delte holdninger til nybyggeri:
    - Nogle peger på, at det mest klimavenlige er at stoppe med at bygge nyt.
    - Andre fremhæver, at nybyggeri er nødvendigt for at sikre tilgængelighed, boligudbud og byudvikling, og at fokus i stedet bør være på strengere krav.
- Nye CO_2-krav ændrer fundamentalt måden, der bygges på (fx fravalg af kældre), hvilket skaber afledte effekter for friarealer, parkering og bynatur.
- Der er interesse for at udvide eksisterende værktøjer (fx SAVE) til også at omfatte klima- og ressourcehensyn.
- Biodiversitet, vandhåndtering og naturbaserede løsninger bør integreres systematisk og evt. måles på linje med LCA.
- Klimasikring skal skabe merværdi i byen – ikke barrierer – og bidrage til ophold, mødesteder og livskvalitet.
- Tekniske anlæg og kritisk infrastruktur bør tænkes multifunktionelt og åbnes op som en del af byen, med kvalitet og æstetik som parameter.
- Partnerskaber, pilotprojekter og forsøgsområder fremhæves som vigtige greb til at udvikle og teste nye løsninger.
- Der er ønske om mere videndeling, open source-tilgange og brug af forskningsmidler i byudviklingen.
- Kommunen opfordres til at gå forrest – både som bygherre, myndighed og driftsansvarlig – og vise, hvad der er muligt i praksis.
- Kvalitet bør prioriteres over kvantitet; der efterlyses tydeligere kriterier for, hvad "høj kvalitet" betyder i en klimamæssig kontekst.

- Formidling er afgørende: både nye æstetiske idealer, klimahensyn og nødvendige forandringer skal kunne forstås og opleves som meningsfulde i borgernes hverdag.

Tema 3 Et mangfoldigt og tilgængeligt København

Input fra lokaludvalg

- Byen skal planlægges, så den er tilgængelig for alle; universelt design i byrummet bliver i dag ofte overtaget af fx cykelparkering.
- Der mangler tilgængelige fælles- og mødesteder som beboerhuse, ungdomshuse og andre lokale samlingspunkter.
- Tomme og underudnyttede bygninger bør anvendes midlertidigt eller permanent til sociale, kulturelle og kommunale formål.
- Nybyggeri med overvægt af private boliger skaber social ubalance; der er behov for flere almene og skæve boliger i alle byudviklingsområder.
- Skæve og almene boliger skal tænkes ind tidligt og have lige vilkår i planlægningen.
- Grønne byrum mangler især i tætte bydele, hvor udbygningsmulighederne er begrænsede.
- Der efterlyses bedre sammenhæng og koordinering mellem bydelsplaner, bydelshandleplaner og borgerinddragelsesprocesser.

Input fra Ældre-, Unge- og Handicaprådet

- Boligudviklingen bør i højere grad understøtte forskellige livsfaser og bedre udnyttelse af boligareal.
- Der mangler ældrevenlige boliger og incitamenter for ældre til at flytte fra større boliger til mindre.
- For unge prioriteres adgang til boliger og volumen højere end boligstørrelse og kvalitet.
- Mangfoldighed på tværs af alder, indkomst og funktionsniveau skal være en bærende værdi i byudviklingen.
- Aldersintegrerede bofællesskaber og varierede boligstørrelser kan styrke social diversitet.
- Der mangler tilgængelige møde- og fællesskabsfaciliteter for foreningsliv og civilsamfund.

Input fra arkitekt- og byggebranchen

- Der er bred enighed om, at byen ikke må blive for dyr eller elitær; alle samfundslag skal have mulighed for at bo og leve i København.

- Offentlige byrum skal være reelt offentlige og ikke privatiserede; der efterlyses flere byrum, hvor man ikke er tvunget til at bruge penge.
- Universelt design og tilgængelighed skal styrkes markant; København vurderes at være bagud, og lige adgang til byens funktioner skal være et grundprincip.
- Byrum og fællesskabssteder bør tænkes i flere skalaer:
    - lokale, uformelle mødesteder,
    - mere faciliterede fællesskabsrum (fx kulturhuse),
    - samt større byrum, der inspirerer og skaber fælles identitet.
- Tæthed kan understøtte fællesskab og byliv; attraktive bydele kendetegnes ofte ved høj funktionel og social tæthed.
- 5-minuttersbyen vurderes som et relevant greb, men bør forstås kvalitativt og differentieret – særligt som et tilgængelighedsgreb for ældre og mindre mobile borgere.
- Byens udvikling skal tage højde for fremtidige demografiske og samfundsmæssige tendenser (flere singler, internationalisering, turisme, klimaforandringer) og visualisere, hvordan livskvalitet sikres under disse vilkår.
- Kommunen opfordres til at tage et større ansvar for arealer og offentlige rum, herunder opkøb af arealer til grønne områder og strategiske byfunktioner.
- Der er spænd mellem "soft power" og "hard power":
    - Nogle peger på, at kommunen bør bruge sine formelle beføjelser mere aktivt.
    - Andre fremhæver dialog, partnerskaber og incitamenter som vejen frem.
- Midlertidighed, eksperimenter og testprojekter fremhæves som vigtige redskaber til at afprøve nye boligformer, byrum og fællesskaber.
- Stueetager og kantzoner ses som et centralt greb til at blande funktioner, skabe byliv og styrke hverdagsfællesskaber.
- Byrum og planlægning bør være robust og fleksible, så anvendelser kan ændre sig over tid i takt med nye behov.
- Borgerinddragelse bør være mere proaktiv, værdibaseret og tidlig – ikke kun reaktiv i konkrete konfliktsager.